

PRINCIP ZÁPISU AKORDU POMOCÍ AKORDOVÝCH ZNAČEK

Určitě už se vám stalo, že jste nakoukli do zpěvníku a chtěli zahrát nějakou oblíbenou píseň a hned ve druhém taktu vás odradil zápis typu **A^{b5+}/maj7/9⁻/13**. Tak jste zpěvník zase zavřeli a radši zahráli po paměti Ptáčata. Nebojte se. Všechno má svojí logiku a není to tak obtížné, jak se na první pohled zdá.

Jak jsem uváděl hned na začátku jednoduchá písnička se dá zahrát na tři akordy. Ve stupnici

Adur

to byly akordy

A

,

D

,

E

. Není náhodou, že jsou to právě tyto akordy. Tóny v nich obsažené totiž tvoří stupnici Adur, ze které jsou tyto akordy vygenerovány. Akordu postavenému na prvním tónu příslušné stupnice říkáme

tónika

(v našem případě A), akordu na čtvrtém tónu říkáme

subdominanta

(D) a akordu na pátém tónu stupnice

dominanata

(E). Z důvodů snažšího vysvětlování se teď přetransponujeme do stupnice

Cdur

. Pokud z těchto několika předchozích řádků nejste příliš moudří, věřím, že následující výklad vám jejich význam osvětlí. Vezměte zatím jako holý fakt, že do stupnice

Cdur

patří akordy

C

,

F

a

G

.

Akord

C

(tónika)

se skládá z tónů

C

Kytarová škola - díl 2

Napsal uživatel Petr Krumphanzl
Středa, 15. prosinec 2004 04:00

,
E
, a
G
,
akord
F
(subdominanta)
z tónů

F
,
A
, a
C
a
akord G (dominanta)
z tónů

G
,
H
, a
D
. Teď si všechny vyjmenované tóny poskládáme pěkně za sebou a dostaneme tuto řadu:

C
,
D
,
E
,
F
,
G
,
A
,
H
,
C

. Pokud vám tento shluk písmenek něco připomíná, máte dostatečné hudební vzdělání ke zvládnutí celé hudební teorie. Kdo hádal, že se jedná o počáteční písmenka azbuky se sice napoprvé netrefil, ale když napovím, že se jedná o stupnici Cdur, jistě se každému vybaví, že už něco podobného někde slyšel. Konkrétně se jedná o

diatonickou durovou stupnici jónskou

a vybral jsem pro výklad tuto stupnici proto, že obsahuje pouze celé tóny a tak je každé vybočení z této stupnice na první pohled patrné (proto jsem opustil původní stupnici A dur, která obsahuje tóny F

, C

, G

).

Další důležitý poznatek, který z předchozího textu vyplývá je, že **základní akord je tvořen třemi tóny**. Podíváme-li se na skladbu jednotlivých akordů a na stupnici, ze které jsou vytvořeny pozorněji, všimneme si, že tóny v jednotlivých akordech jsou od sebe vždy vzdáleny

ob jeden tón

ve stupnici. Např. akord C je tvořen tóny C (1. ve stupnici), E (3. ve stupnici) a G (5. ve stupnici). Podle toho kde se jednotlivé tóny ve stupnici nachází se i jmenují: 1. tón = prima, 2. tón = sekunda, 3. tón = tercie, 4. tón = kvarta, 5. tón = kvinta, 6. tón = sexta, 7. tón = septima a konečně 8. tón = oktáva. Nejjednodušší akord se tedy skládá ze tří tónů a je tvořen

primou

,
tercií

a

kvintou

. Proto se těmto třítónovým akordům říká

kvintakordy

.

Kvintakord může být buďto durový nebo mollový. K pochopení rozdílu mezi nimi si nejprve povíme něco o intervalech. Kromě toho, že existují celé tóny (to jsou právě tóny C, D, E, F, G, A, H), můžeme tyto tóny ještě o půltónu zvýšit nebo snížit. Pokud tón zvýšíme, připojíme za značku tónu symbol # (křížek) a čteme s příponou -is. C#=Cis, D#=Dis, E#=Eis, F#=Fis, G##=Ais, H

#

=His. Pokud tón snížíme, připojíme za značku tónu symbol

b

(béčko) a čteme s příponou -es. C

b

=Ces, D

b

=Des, E

b

=Es, F

b

=Fes, G

b

=Ges, A

b

=As, B

b

=Bé. Pokud je vám na tomto výčtu odvozených půltónů něco podezřelého, máte pravdu. Nejdříve si povšimneme tónů Es, As a Bé. Ačkoliv pojmenování snížených půltónů tvoříme připojením přípony es k označení původního celého tónu, u těchto tónů se musíme smířit s tím, že jako všude, i zde vyjímka potvrzuje pravidlo. U tónů Es a As se jedná pouze o zjednodušení protože Ees a Aes by se přece jenom špatně vyslovovalo, ale u tónu Bé je to trochu komplikovanější. V původním byzantském značení, které se dodnes používá v anglicky mluvících zemích, neexistuje označení tónu H, ale tento tón značí B. Snížením tónu B dostaneme tón B

b

. U nás se vžil označení celého tónu H a sníženého B (vychází z německé úpravy značení tónů). Často díky tomu dochází k nejasnostem a pokud hrajete podle zahraničních materiálů, je dobré si nejprve vyzkoušet, který akord se tím myslí. Pro snížený tón H proto v praxi doporučuji používat vždy značení B

b

(čti Bé).

Další zvláštnost, která už se týká právě intervalů mezi jednotlivými tóny najdeme u tónů Eis, His, Ces a Fes. Pokud se vám podařilo prokousat se předcházejícím odstavčkem a pochopili jste z něj alespoň to, že kromě celých tónů existují také půltóny, asi vás příliš nepřekvapí, že vzdálenost mezi tóny nemusí být měřena vždy jenom celými tóny, ale že některé tóny od sebe mohou být vzdáleny také o půltón. Vzdálenosti mezi dvěma tóny říkáme interval. V praxi pokud zmačknete na kytaru na libovolné struně libovolné políčko, brnknete a potom zmačknete sousední políčko a brnknete opět na té samé struně, zahráli jste dva tóny, které jsou od sebe vzdáleny právě o jeden půltón. Aby jste zahráli tóny vzdálené o jeden tón, museli by jste zmačknout strunu ob jedno pole. Interval půltónu je tedy na kytaru jedno políčko, tón jsou políčka dvě. Pokud si rozebereme intervaly mezi jednotlivými tóny durové stupnice, zjistíme, že mezi tóny C a D je interval jednoho tónu, mezi D a E také jednoho tónu, ale mezi E a F je pouze půltón. Mezi F a G už je zase celý tón G a H také, ale mezi H a C je opět pouze půltón. Proto pokud zvýšíme tón E o půltónu dostaneme sice opravdu tón Eis, ale tento tón je totožný s tónem F. Stejně tak tón His = C. Pokud snížíme tón C získáme tón Ces, který je totožný s tónem H a snížením F dostaneme Fes = E. Ke stejnému problému se dostaneme i u dalších tónů. Např. pokud zvýšíme tón G o půl tónu, dostaneme Gis a pokud snížíme tón A o půl tónu, dostaneme As. Tyto tóny však znějí stejně a drží se na stejném políčku. Jsou to tóny tzv. **enharmonické**

Přehled všech intervalů v rozsahu jedné oktávy si ukážeme na tzv. **chromatické stupnici**,

Kytarová škola - díl 2

Napsal uživatel Petr Krumphanzl
Středa, 15. Prosinec 2004 04:00

---

kteřá obsahuje všechny půltóny. Stejně tak jako v diatonické durové stupnici (diatonická proto, že obsahuje jak intervaly tón, tak půltón) se jednotlivé stupně nějak jmenují (prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta, sexta, septima, oktáva) i v chromatické používáme pro každý stupeň ustálené označení.

Chromatická stupnice	Název (=interval od zákl. tónu)	Číslo	Malé označení stupně
C	čistá prima	1	
C	#	(=D)	b)
D	velká sekunda	2	
D	#	(=E)	b)
E	velká tercie (=zmenšená kvarta)	3	-)
F	čistá kvarta	4	
F	#	zmenšená kvinta (=zvětšená kvarta)	-
G	čistá kvinta	5	
G	#	(=A)	b)
A	velká sexta	6	
A	#	(=B)	b)
H	velká septima	7	
c	čistá oktáva	8	

Tón c je o oktávu výš než tón C, proto používáme jednou malé a jednou velké písmenko.

Z uvedeného výčtu vidíme, že jednotlivé stupně a tedy i intervaly mezi jednotlivými tóny mohou být **čisté** (prima, kvarta, kvinta, oktáva), **malé** nebo **velké** (sekunda, tercie, sexta, septima) a **zmenšené**

nebo

zvětšené

(opět prima, kvarta, kvinta, oktáva).

Intervaly prima, kvarta, kvinta, oktáva tedy mohou být buď čisté, zmenšené nebo zvětšené, intervaly sekunda, tercie, sexta, septima mohou být pouze malé nebo velké, přičemž v diatonické durové stupnici se tyto intervaly vyskytují pouze jako velké.

Nyní se vrátíme k akordovým značkám kvintakordu. Víme, že např. durový kvintakord postavený na tónu C má značku **C**. Obsahuje tři tóny: primu (základní tón = C), tercii (E) a kvintu (G).

Mollový kvintakord má značku **Cmi** a obsahuje tóny C, E^b a G. Tón E^b je od základního tónu C vzdálen o malou tercii, prima a kvinta zůstaly beze změny. Zkratka